

Ynglefuglene på Nord-Fugløy, Nord-Norge, deres udbredelse og antal

Af

EMIL LÜTKEN

(With a Summary in English: *The Breeding Birds on Nord-Fugløy (North Bird Island) in Northern Norway, Their Distribution and Numbers*).

INDLEDNING

Nord-Fugløy (70° 15' N, 20° 14' E) er beliggende i det nordligste Norge, i Troms fylke, mellem Vannøy og Arnøy, og ligger, som en af de yderste øer i den norske skærgård, næsten helt ubeskyttet mod Ishavet. Øens udstrækning fra nord til syd er 11 kilometer, og på det bredeste sted fra øst til vest måler øen knap 4 kilometer. Arealet udgør 22 kvadratkilometer.

Til trods for, at Nord-Fugløy gennem lange tider har været kendt for sit fantastisk rige fugleliv og flere gange har været besøgt af ornitologer, foreligger der kun en undersøgelse af øens fugleliv som helhed (BRUN, 1963). Imidlertid strakte BRUN's besøg sig kun over 5 døgn (29. juni–4. juli), og da hovedformålet var at foretage indledende studier af de ynglende alkefugle (*Alcidae*), er de øvrige optegnelser, som han selv skriver, ufuldstændige. Ud over BRUN's artikel er faunaen på Nord-Fugløy kun nævnt i nogle få artikler (WRIGHT 1832, LILJEBORG 1851, SPARRE-SCHNEIDER 1885 og SOOT-RYEN 1941). Nogen samlet oversigt over ynglefuglenes udbredelse og antal på Nord-Fugløy forelå imidlertid

ikke, og dette var grunden til, at min broder, PEDER LÜTKEN, og jeg i sommeren 1963 besøgte Nord-Fugløy, min broder for at studere øens flora, og jeg for at studere dens fugleliv.

Der foreligger mig bekendt kun ganske få undersøgelser af lignende karakter over fuglelivet i Norge, medens der fra Færøerne findes en fuldstændig parallel (JOENSEN, 1963). Derimod har man i udlandet, især i Storbritannien, gjort meget ud af sådanne kvantitative undersøgelser, og især for søfuglenes vedkommende har man foretaget omfattende optællinger. I denne afhandling har jeg ved en særlig optællingsmetode forsøgt at angive størrelsesordenen af Nord-Fugløy's lundebestand. Sådanne bestandopgørelser har, som JOENSEN skriver i sin afhandling, ikke blot værdi til bestemmelse af fuglebestandens størrelse i øjeblikket, men de kan også danne grundlaget for videre undersøgelser vedrørende svingninger i bestandene og årsagerne dertil. Jeg mente derfor, at det måtte være af interesse at få undersøgt, hvor mange ynglepar af hver enkelt art en ø som Nord-

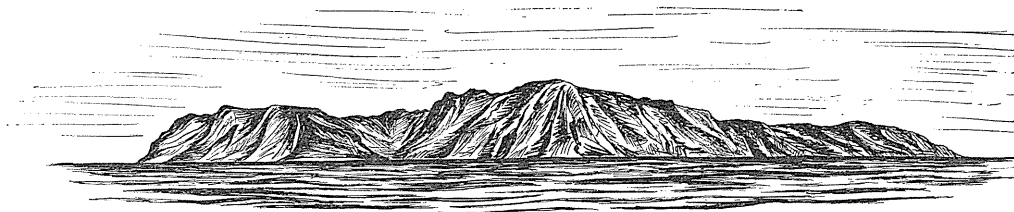

Fig. A. Nord-Fugløy set fra Årviksand på Arnøy. Skitse efter fotografi.

Fig. A. Nord-Fugløy as seen from Årviksand on Arnøy. Sketch from photo.

Fugløy rummer, således at den kan sammenlignes med f. eks. Skúvoy.

Nord-Fugløy er ikke længere beboet, men den gamle bygd Gamvik har været fast beboet indtil december 1951. Nu er det kun i bær- og jagtsæsonen, at de små huse tages i besiddelse for en kortere periode. Øen har aldrig været ret stærkt befolket, og da den i 1910 var på sit højeste som fiskeplads betragtet, var der rundt regnet 30 fastboende (børn og voksne) på øen. Foruden Gamvik har der også været en boplads i dalen nord for (Ytre Gamvik) samt i Laukvik. I 1923 boede der 4 familier i Ytre Gamvik, 5 i Gamvik og 3 i Laukvik.

Vort ophold på Nord-Fugløy varede fra den 27. juni til den 31. juli, og hver dag i denne periode foretoges optællinger og andre studier af øens ynglefugle. Mine iagttagelser er blevet gjort på adskillige ekskursioner både langs kysterne og til øens indre og højtliggende dele. Med undtagelse af de meget få arter, som findes overalt, noteredes iagttagelsesstedet for de enkelte fugle meget omhyggeligt, og efterhånden, som de konstateredes ynglende, indtegnedes de på forskellige udbredelseskort. Som observationskikkert benyttedes en 12×50 prismekikkert.

Nord-Fugløy viste sig at have et fugleliv så rigt og varieret, at den ornitologisk set må betegnes som en af de bedste øer i Norge (f. eks. rummer Nord-Fugløy sandsynligvis de største koncentrationer af Havørn i hele verden). Dette sammen med, at øen er tilstrækkelig lille til, at en nogen-

lunde grundig undersøgelse kan foretages i løbet af en sommer, gør den ideel til en kvantitativ undersøgelse.

I 1963 blev der ialt set 43 arter, hvoraf 10 var nye for øen. Af de 10 nye arter konstateredes følgende 7 ynglende: Krikand, Kongeørn, Vandrefalk, Vandstær, Blåhals, Sivsanger og Skovpiber. Særlig interessant var det at finde 10–15 ynglende par af Skovpiber, som ikke tidligere er konstateret i ydre Troms. Af de øvrige 3 nye arter må det forventes, at Stor Skallesluger har ynglet, medens Hvinand og Jagtfalk kun blev set én gang hver. Fra tidligere observationer på Nord-Fugløy er konstateret endnu 6 arter. BRUN (1963) registrerede 38 arter, hvoraf følgende 5 arter ikke blev set i 1963: Mallebuk, Gråand, Hjejle, Sortgrå Ryle og Kvækerfinke. Imidlertid blev ingen af de nævnte arter konstateret ynglende. I øvrigt fandt WRIGHT (1832) Rødstrubet Lom ynglende i 1832. Det vil altså sige, at Nord-Fugløy's foreløbige fugleliste tæller 49 arter, hvoraf ca. 40 ynglede i 1963.

Der vil blive draget sammenligninger mellem BRUN's og mine resultater, men da de hviler på så forskellige grundlag, vil en direkte sammenligning kun blive foretaget, hvor det ikke er undersøgelsernes varighed, som har haft afgørende betydning for resultaterne.

Jeg vil her rette en tak til de personer, der har været medvirkende til undersøgelsernes gennemførelse. En særlig tak til min broder PEDER LÜTKEN for hans aldrig svigtende hjælp og samarbejdsvilje. En tak fra os begge til fru DIDO GUNDERSEN, som

TABEL I.

Systematisk liste over samtlige kendte fugle for Nord-Fuglø. Ved de arter, som kun er iagttaget af én, er iagttagerens navn anført med et forbogstav i parentes.

A systematic list of all known birds on Nord-Fuglø. Species noted by one fieldworker only are followed by that person's initial in brackets viz.

W = WRIGHT, 1832	B = BRUN, 1961	L = LÜTKEN, 1963
Rødstrubet Lom	<i>Gavia stellata</i>	Red-throated Diver . . . . . (W)
Mallemuk	<i>Fulmarus glacialis</i>	Fulmar . . . . . (B)
Storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Cormorant . . . . .
Topskarv	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	Shag . . . . .
Gråand	<i>Anas platyrhynchos</i>	Mallard . . . . . (B)
Krikand	<i>Anas crecca</i>	Teal . . . . . (L)
Ederfugl	<i>Somateria mollissima</i>	Eider . . . . .
Hvinand	<i>Bucephala clangula</i>	Goldeneye . . . . . (L)
Stor Skallesluger	<i>Mergus merganser</i>	Goosander . . . . . (L)
Kongeørn	<i>Aquila chrysaëtus</i>	Golden Eagle . . . . . (L)
Havørn	<i>Haliaëtus albicilla</i>	White-tailed Eagle . . . . .
Vandrefalk	<i>Falco peregrinus</i>	Peregrine . . . . . (L)
Jagtfalk	<i>Falco rusticolus</i>	Gyr Falcon . . . . . (L)
Tårnfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	Kestrel . . . . .
Dalrype	<i>Lagopus lagopus</i>	Willow Grouse . . . . .
Fjeldrype	<i>Lagopus mutus</i>	Ptarmigan . . . . .
Strandskade	<i>Haematopus ostralegus</i>	Oystercatcher . . . . .
Hjejle	<i>Pluvialis apricaria</i>	Golden Plover . . . . . (B)
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	Snipe . . . . .
Sortgrå Ryle	<i>Calidris maritima</i>	Purple Sandpiper . . . . . (B)
Almindelig Kjøve	<i>Stercorarius parasiticus</i>	Arctic Skua . . . . .
Svartbag	<i>Larus marinus</i>	Great Black-backed Gull . . . . .
Sildemåge	<i>Larus fuscus</i>	Lesser Black-backed Gull . . . . .
Sølvmåge	<i>Larus argentatus</i>	Herring Gull . . . . .
Stormmåge	<i>Larus canus</i>	Common Gull . . . . .
Ride	<i>Rissa tridactyla</i>	Kittiwake . . . . .
Alk	<i>Alca torda</i>	Razorbill . . . . .
Lomvie	<i>Uria aalge</i>	Guillemot . . . . .
Tejst	<i>Cephus grylle</i>	Black Guillemot . . . . .
Lunde	<i>Fratercula arctica</i>	Puffin . . . . .
Ravn	<i>Corvus corax</i>	Raven . . . . .
Gråkrage	<i>Corvus corone cornix</i>	Hooded Crow . . . . .
Vandstær	<i>Cinclus cinclus</i>	Dipper . . . . . (L)
Vindrossel	<i>Turdus iliacus</i>	Redwing . . . . .
Ringdrossel	<i>Turdus torquatus</i>	Ring Ouzel . . . . .
Stenpikker	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Wheatear . . . . .
Blåhals	<i>Luscinia svecica</i>	Bluethroat . . . . . (L)
Sivsanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Sedge-Warbler . . . . . (L)
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Willow Warbler . . . . .
Engpiber	<i>Anthus pratensis</i>	Meadow Pipit . . . . .
Skovpiber	<i>Anthus trivialis</i>	Tree-Pipit . . . . . (L)
Rødstrubet Piber	<i>Anthus cervinus</i>	Red-throated Pipit . . . . .
Skærpiber	<i>Anthus spinoletta</i>	Rock Pipit . . . . .
Hvid Vipstjert	<i>Motacilla alba</i>	White Wagtail . . . . .
Bjergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	Twite . . . . .
Gråsiken	<i>Carduelis flammea</i>	Redpoll . . . . .
Kvækerfinke	<i>Fringilla montifringilla</i>	Brambling . . . . . (B)
Laplandsværling	<i>Calcarius lapponicus</i>	Lapland Bunting . . . . .
Snespurv	<i>Plectrophenax nivalis</i>	Snow Bunting . . . . .

Fig. B. Distrikt VI set fra nord. Husene i Gamvik er markeret med pil. Håkjerringneset længst til venstre.
 Fig. B. District VI seen from the North. The settlements at Gamvik are marked with arrow.

velvilligt havde stillet sit hus til disposition under vort ophold på øen. Ligeledes vil jeg gerne takke cand. real. EINAR BRUN og stud. mag. scient. ANDERS HOLM JOENSEN for deres værdifulde råd og vejledninger under manuskriptets udarbejdelse. For de tegnede illustrationer takkes stud. art.

JØRGEN IBENFELDT. Postmester EVALD NILSEN i Tromsø takkes for oplysninger vedrørende tidligere forhold på øen. Statens Viltundersøkelser i Norge takkes for at have henledt opmærksomheden på Nord-Fugløy. Min Far, overlæge dr. med. POUL LÜTKEN, takkes for økonomisk støtte til rejsen.

NATURFORHOLDENE PÅ NORD-FUGLØY

Naturforholdene på Nord-Fugløy varierer meget fra lokalitet til lokalitet, og ikke mindst de vekslende højdeforhold med forskellige temperaturer sætter deres stærke præg på plantevæksten og dermed på fuglelivet.

En første grov inddeling af øen efter naturforhold og fuglesamfund falder naturligt i 3 dele: en *østkyst* med store frodige dale og en *vestkyst* med høje stejle fuglefjelde samt en mellemliggende *højslette*.

ØSTKYSTEN

Østkysten rummer 4 dale, hvoraf de to er højtliggende (dalbunden mere end 100–200 m. o. h.), medens de to andre må be-

tegnes som lavtliggende (dalbunden mindre end 100 m. o. h.). Dalene er med deres rolige vindforhold og ringe højde over havet de luneste lokaliteter på øen, og en overraskende rig og varieret flora udfolder sig her. I øvrigt henvises til BENUM's (1958) bog om floraen i Troms fylke. Desuden rummer dalene hovedparten af øens træagtige planter, som for størstedelen udgøres af birk (*Betula odorata*) og pil (*Salix glauca*, *S. lapponum* og *S. lanata*). Spredt rundt i dalbundene og lidt op ad bjergsiderne danner de små sammenhængende krat, som kun et par steder når mandshøjde eller derover. Endnu to træagtige planter når en vis højde, alm. røn (*Sorbus*

Fig. 1. Ækvidistance 100 meter.
Fig. 1. Contour intervals 100 metres.

ausuparia) og enebær (*Juniperus communis*), men begge er meget spredt forekommende og står som regel enkeltvis.

Partierne mellem dalene rejser sig de fleste steder ret stejlt op fra havet eller fra en som oftest smal og næsten ufremkommelig kyst bestående af store sten og klippeblokke. Plantevæksten er på disse strækninger lav og sparsom, og fuglelivet ind-

skrænker sig til nogle få arter, hvorimod dalene har et rigt fugleliv, som næsten udelukkende består af spurvefugle.

VESTKYSTEN

Vestkysten består hovedsagelig af stejle utilgængelige fjelde, hvor tusinder af søfugle yngler. Neden for fjeldene findes mange steder en stejl oftest fra 20–50 m bred ur med frodig vegetation på den øverste del. Visse steder findes ret store, rene og mandshøje bevoksninger af bregnen almindelig mangeløv (*Dryopteris filix-mas*).

HØJSLETTEN

Højslettens laveste dele (330–350 m.o.h.) udgøres på midten af et sumpet og moseagtigt terræn, som huser nogle store mågekolonier. Herfra stiger højsletten jævnt mod nord til en højde af 468 m, hvorefter den over en strækning på 2 km falder jævnt ned mod nordkysten. Mod syd stiger højsletten jævnt op mod øens højeste punkter, Rundkallen (742 m) og Fugløykallen (753). I de sumpede moseområder dominerede muldebær (*Rubus chamaemorus*), medens den egentlige højslette var næsten nogen bortset fra Polarpil (*Salix herbacea*). Højslettens karakterfugle er Fjeldrype og Snespurv.

En inddeling af øen som den ovenfor beskrevne fandtes imidlertid utilstrækkelig, både fordi naturforholdene varierer meget inden for de tre lokaliteter, og fordi fuglesamfundene inden for lokaliteterne kun for vestkystens vedkommende kan siges at strække sig over hele lokaliteten. Jeg har derfor fundet det hensigtsmæssigt ved en række terræn- og faunabestemte grænser at inddele øen i 10 distrikter (se kort II).

NORD-FUGLØY'S DISTRIKTER

DISTRIKT I.

Areal: 0,7 km². Karakterfugle: Topskarv og Ride. Ialt 10 ynglende arter. Kystdistrikt med stejlfjelde fra ca. 100–400 m.o.h. Neden for vestkystens stejle fjelde

findes en stærkt skrånende ur, som på den øverste del er stærkt bevokset. Nordkystens fjelde er på den øverste del med mellemrum afbrudt af græsklædte hylder, medens den nederste del mange steder udgøres af

Fig. C. Udsigt fra Rundkallen (742 m) mod nord.

Fig. C. View from Rundkallen (742 m) towards North.

en meget stor græsklædt ur. Kratbevoksning findes ikke.

DISTRIKT II.

Areal: 2,2 km². Karakterfugle: Snespurv og Sølvmåge. Ialt 11 ynglende arter. Højder fra 100–468 m.o.h. I den vestlige del ligger øens største sø, Stempelvatnet, hvis sydøstlige bred er bevokset med et meterhøjt pilekrat. Øst for Stempelvatnet findes en stor nøgen ur. Fugtige lavninger i distriktets nordlige del rummer store pilekrat.

DISTRIKT III.

Areal: 2,0 km². Karakterfugl: Løvsanger. Ialt 13 ynglende arter. Kystdistrikt med stejle utilgængelige bjergskrånninger, dybe kløfter samt en mindre højtliggende dal. Neden for bjergskrånningerne findes mange steder en forholdsvis lav, men vanskeligt fremkommelig kyst. Den spredte pilebevoksning danner mange steder mindre krat.

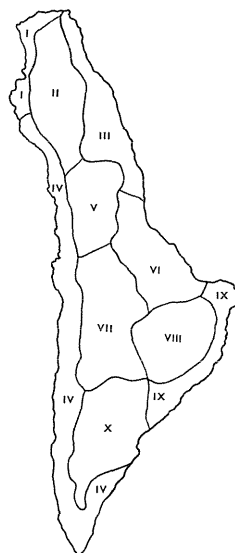

Fig. 2. Kort over Nord-Fugløy's distrikter. Nord-Fugløy er ved en række terræn- og faunabestemte grænser delt i 10 distrikter. Se teksten angående en beskrivelse af de enkelte distrikter.

Fig. 2. Map over the districts of Nord-Fugløy. Nord-Fugløy is divided into 10 districts determined by natural conditions and fauna. See description of individual districts in the text.

Fig. D. Brusen set fra Alketind (534 m). Yngleområde for bl. a. Havørn og Lunde.

Fig. D. Brusen seen from Alketind (534 m). Breeding habitat of White-tailed Eagle and Puffin.

DISTRIKT IV.

Areal: 3,9 km². Karakterfugle: Alkefuglene samt Havørn i den sydlige del. Ialt 18–20 ynglende arter. Kystdistrikt med stejlfjælde, afbrudt af større eller mindre kløfter. Fjeldenes gennemsnitshøjde nord for Storhøllaren er ca. 350–400 m og syd derfor ca. 500 m med en maksimalhøjde på næsten 700 m.o.h. Neden for fjeldene findes mange steder en lav, stærkt skrånende ur, som på den øverste del er stærkt bevokset. Spredte piebulske findes ved Svarthøllaren som det eneste sted, og selv om man ikke kan tale om egentlig kratbevoksning, yngler der alligevel flere par Løvsangere her.

DISTRIKT V.

Areal: 1,7 km². Karakterfugle: Stormmåge, Sildemåge og Almindelig Kjove. Ialt 9 ynglende arter. Gennemsnitshøjde

ca. 350 m.o.h. Det udgøres i det væsentlige af en stor langstrakt mose, som begrænses af søerne i nord og syd. Vi kaldte den »Mullebærmosen«, fordi Muldebær (*Rubus chamaemorus*) er karakterplante i store dele af mosen. Bortset fra enkelte spredte og meget små pilekrat findes højere vegetation ikke.

DISTRIKT VI.

Areal: 2,2 km². Karakterfugle: Eng- og Skovpiber. Ialt ca. 24 ynglende arter. Kystdistrikt med forholdsvis brede og lave kyster. Det udgøres af øens to lavtliggende dale, som er skilt ved en forholdsvis lav højderyg (283 m), der fra øens indre skyder sig ud mod kysten.

I den sydligste og største af dalene ligger den nu forladte bygd Gamvik (fraflyttet i 1951). Omkring husene i Gamvik findes en mindre ret tæt bevoksning af vild kørvel (*Anthriscus silvestris*). Spredt i de lavere dele af Gamvikdalen findes endnu to skærmplanter, angelik (*Angelica silvestris*) og kvan (*Angelica archangelica*), der ligesom vild kørvel samlede insekter i tusindvis på varme dage. På sådanne dage indeholdt talrige skærme 25–50 insekter, og Gamvik var således et sandt eldorado for Løv- og Sivsanger samt for mange andre spurvefugle. Højere oppe i Gamvikdalen (20–100 m.o.h.) fandtes spredte pilekrat.

I den nordlige, knap så frodige dal, findes også en bevoksning af vild Kørvel, men angelik mangler, og kvanen står kun enkeltvis. Bjergsiden, som begrænser dalen mod nord, rummer øens største og frodigste birkekrat, som delvis beklæder bjergsiden mod nord indtil grænsen mellem d III og d VI. På de lavere dele af skråningen målttes enkelte træer til 4 m, men kun en lille del af dem når højder på mere end 1–2 m. Krattet voksede flere steder i højder på helt op til 150–200 m.o.h.

En lav ca. 100 m bred kyststrækning forbinder de to dale. Strækningen er stærkt kuperet, og med korte mellemrum rager

TABEL 2

Ynglefuglenes fordeling på Nord-Fugløys distrikter samt antallet af par i de enkelte distrikter. X angiver arten som ynglende, men ikke medtaget i optællingerne. b angiver, at arten sandsynligvis yngler, men at dette ikke er bevist ved fund af æg eller unger. s angiver, at arten kun er set.

Breeding birds' distribution over the districts of Nord-Fugløys, with number of pairs found in each district. X shows species breeding but not included in the count. b indicates species probably breeding but this unproved by observations of eggs or young. s indicates species only observed.

Art <i>Species</i>	Distrikterne <i>The districts</i>										Ialt Total	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X		
Phalacrocorax carbo				b								
Phalacrocorax aristotelis	c. 60			c. 15					c. 10			c. 85
Anas crecca					1							1
Somateria mollissima						X			X			
Bucephala clangula		s										
Mergus merganser				b		b			b			
Aquila chrysaetus										1		1
Haliaeetus albicilla			2	6-7								8-9
Falco peregrinus	1											1
Falco rusticolus				s								
Falco tinnunculus				1								1
Lagopus lagopus		2	1		1	6			2	1		13
Lagopus mutus		X	X			X	X	X	X	X		
Haematopus ostralegus	X		X	X		X			X			
Gallinago gallinago					1	1						2
Stercorarius parasiticus					17							17
Larus marinus	3			c. 5		4			c. 35			c. 50
Larus fuscus					c. 125							c. 125
Larus argentatus		c. 180							c. 50			c. 230
Larus canus				c. 100	c. 500	1						c. 600
Rissa tridactyla	c. 500											c. 500
Alca torda				20-25.000								20-25.000
Uria aalge				c. 15.000								c. 15.000
Cepphus grylle	5		2	c. 60		1			15			c. 150
Fratercula arctica				500.000-?								500.000-?
Corvus corax				1		2			1	1		6-9
Corvus corone cornix				X						1		2-3
Cinclus cinclus						1						1
Turdus iliacus			2			4		1		2		c. 10
Turdus torquatus	1		3	4		3	3	1	1	1		c. 20
Oenanthe oenanthe	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
Luscinia svecica		4	3			3				3		13
Acrocephalus schoenobaenus						5						5
Phylloscopus trochilus		X	X	X		X			X	X		
Anthus pratensis	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
Anthus trivialis			X			X			X	X		10-15
Anthus cervinus		3			1	1	1					6
Anthus spinoletta	X		X	X		X			X			
Motacilla alba				2		2			2			6
Carduelis flavirostris						c. 5			c. 10			c. 15
Carduelis flammea		1				2			1	1		5
Calcarius lapponicus		2										2
Plectrophenax nivalis		c. 15					c. 8	2		5		c. 30
Antal ynglende arter <i>Number of breeding species</i>	10	11	13	18-20(21)	9	24	6	6	19	15		

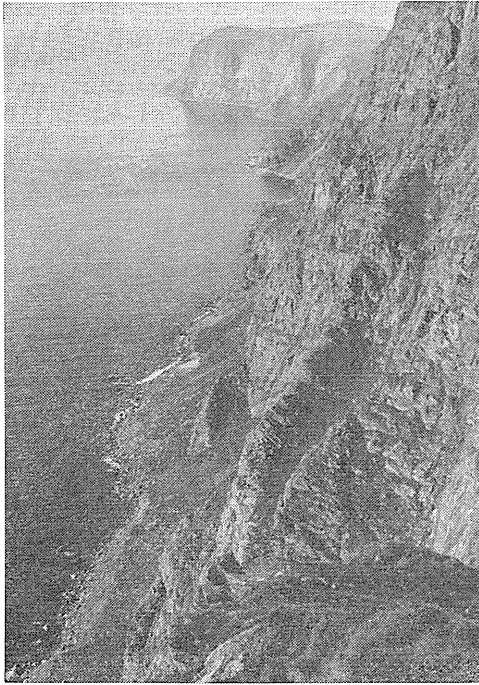

Fig. E. Vestkysten set fra Laukvikadalen. I uren ved klippevæggenes fod fandtes yngleplads for mange Tejster.

Fig. E. The west coast seen from Laukvikadalen. In the scree at the bottom of the steep cliffs many Black Guillemot were breeding

store sten og meterhøje klippeblokke op i terrænet. Mellem klipperne findes ofte fugtige lavninger med spredte pilekrat.

DISTRIKT VII.

Areal: 2,9 km². Karakterfugl: Fjelddrype. Ialt 6 ynglende arter. Gennemsnitshøjde ca. 600 m.o.h. Området mellem de to højdepunkter, Rundkallen (742 m) og Fugløykallen (753 m), består af store afblæste flader oversået med små sten og med spredte større snesamlinger. De stejle arealer vest for Rundkallen består for størstedelen af nøgen ur. Distriktet er meget vegetationsfattigt, og kun i de laveste dele (400–500 m) findes vegetation af betydning. Polarpilen (*Salix herbacea*) er meget udbredt mellem stenene på de store

afblæste flader. Buskvækst findes ikke i distriktet.

DISTRIKT VIII.

Areal: 2,1 km². Karakterfugl: Engpiber. Ialt 6 ynglende arter. Gennemsnitshøjde ca. 300 m.o.h. for de jævne strækninger. Det domineres af tre store søer (150–200 m lange). Terrænet er stærkt kuperet, og store og små sten ligger spredt overalt og danner mange steder mere eller mindre tilgroet ur. Vegetationen er overalt meget lav, og kratbevoksning findes ikke.

DISTRIKT IX.

Areal: 1,4 km². Karakterfugle: Ederfugl og Svartbag. Ialt 18–19 ynglende arter. Kystdistrikt, som kun er tilgængeligt i den nordlige og sydlige del. Den midterste del består af en indtil 400 m høj bjergside. Mod nord ligger Håkjerringneset, som stiger jævnt indtil 100 meters højde. Den sydlige del består af en forholdsvis stejl bjergside. Kysten er vanskelig fremkommelig p.gr.a. store sten, som ligger overalt. Både mod nord og syd findes krat af birk og lidt pil.

DISTRIKT X.

Areal: 2,6 km². Karakterfugle: Havørn og Løvsanger samt Bjergirisk ved kysten. Ialt 15 ynglende arter. Det udgøres i det væsentlige af øens største dal, Laukvikadalen, som fra en lav kyst stiger stejlt indtil 100 meters højde, hvorefter dalen jævnt skråner op mod vestsidens højeste partier. På den lave næsten jævne kyststrækning er vegetationen frodig urtevekst. Større sammenhængende krat af birk og pil dækker store dele af dalbunden, men buskene bliver sjældent over én meter, og de fleste steder er krattene kun knæhøje. Dette distrikt regnes ikke med til kystdistrikterne, fordi der ingen kystrugende fugle yngler her.

SYSTEMATISK GENNEMGANG

STORSKARV. *Phalacrocorax carbo*

Fåttallig i d IV, hvor enkelte par sandsynligvis ynglede, men noget ynglebevis fandtes ikke. BRUN (1963) anfører, at han så 3 Storskarver på ynglehylder i den nordlige del af øen, men at der sandsynligvis har været enkelte andre repræsenteret. Det største antal Storskarver, der blev set, var 6, som ved Svarthellaren fløj forbi kysten i sydlig retning.

TOPSKARV. *Phalacrocorax aristotelis*

Særlig talrig ynglefugl i d I, hvor mindst 60 par ynglede, men yderligere ynglede ca. 15 par i d IV, samt ca. 10 par på Håkjerringneset i d IX. Hovedparten af Topskarverne i d I ynglede i en lavtliggende græsklædt ur, som bestod af meget store sten og klippestykker med en diameter på 1 m eller mere. Det er nemlig kun ur af denne type, som har hulrum, der er store nok til at rumme en skarvfamilie. NØRREVANG (1960, p. 24) giver en nærmere beskrivelse af denne ynglemåde fra Mykines på Færøerne.

Medens Topskarverne på Færøerne yngler nærmere ved havoverfladen, blev der på Nord-Fugløy fundet flere skarvreder med unger i ca. 100 meters højde. Rederne var her anlagt i store klippespalter eller huler, som kunne være så rummelige, at indtil flere mand ville kunne opholde sig der samtidig.

Som hvileplads benyttedes dels den lave klippekyst, dels en stor sten, som lå i havet få meter fra land. I slutningen af juli taltes ofte 80–100 Topskarver på hvilepladserne, hvoraf den store sten alene havde 35–40 individer. Kun enkelte var ungfugle.

KRIKAND. *Anas crecca*

Den 28. juni lattede en ♀ fra området mellem de to søer, der udgør Hellarta-

kvatnan i d V, og ganske tæt ved det sted, hvorfra anden var lettet, fandtes i en græstue en lille rede, bestående af tørre strå og foret med dun. Ungerne havde et par dage i forvejen forladt reden, men trods ihærdig søgen lykkedes det ikke at finde unger i den knæhøje vegetation. Senere sås 3 ♂♂ flere gange i d V's forskellige søer, så det er muligt, at der har været flere reder end den fundne.

Udbredelse fig. 3.

EDERFUGL. *Somateria mollissima*

Alm. langs kysten fra den nordligste del af d VI, mod syd til Laukvika (d X). Yngleområdet syntes i det væsentlige indskrænket til Håkjerringneset, hvor adskillige par ynglede.

Den 28. juni blev der set en ♂ i den nordligste del af d VI; alle andre iagttagne fugle var hunner.

Til trods for det meget store antal Ederfugle, som fandtes på den nævnte kyststrækning, blev der kun iagttaget ganske enkelte unger. Almindeligvis svømmede Ederfuglene omkring i småflokke på 10–15 stykker, og som regel var der ikke mere end én à to unger i hver flok og ofte slet ingen. Det største antal unger, der blev iagttaget i forhold til antallet af hunner, var 11 unger til 3 hunner. Som den anden grænse kan nævnes, at der den 6. juli blev iagttaget en flok på 50 hunner på Håkjerringneset med kun 4 unger tilsammen. Skønt der var unger fra den første dag, vi kom til øen, blev der ikke under hele opholdet set en eneste unge, som så ud til at være mere end en uge gammel. Der er ingen tvivl om, at Svartbagen, som ynglede talrigt på Håkjerringneset har ædt ungerne kort efter, at de var udruget, og måske tilmed har plyndret en del reder for æg. I enkelte tilfælde kunne vi se, hvor-

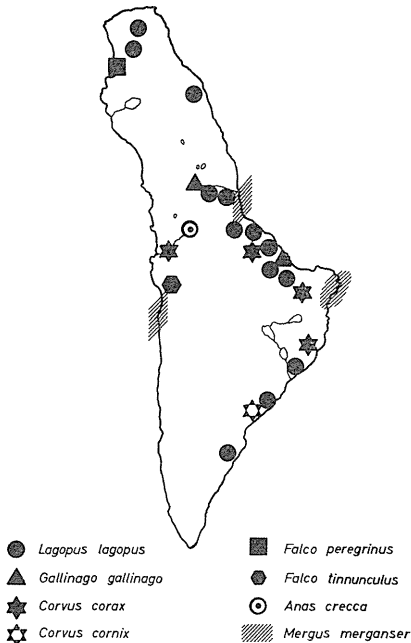

Fig. 3.

dan antallet af unger næsten fra dag til dag skrumpede ind i en bestemt flok. Det er muligt, at enkelte Ederfugle har forladt øen ganske kort efter, at ungerne var udruget, sådan som det f. eks. er kendt fra Danmark, hvor kun få Ederfugle forbliver i ynglepladsens nærhed efter, at ungerne er udruget. Men det meget store antal Ederfugle, som holdt til ved kysten, viser, at det kun kan være et fåtal af fuglene, som har forladt øen. En sådan tilstand kan få alvorlige følger for Nord-Fugløy's fremtidige ederfuglebestand, og under alle omstændigheder er Svartbagen en hård belastning for bestanden, og jeg anser det for meget usandsynligt, at de Ederfugle, som blev på øen, overhovedet har fået unger på vingerne i 1963.

HVINAND. *Bucephala clangula*

En ♂ blev set i Stempelvatnet den 1. juli. Det har utvivlsomt kun været en strejfugl, da den ikke blev set siden.

STOR SKALLESLUGER. *Mergus merganser*

Flere par holdt til i den nordligste del af d VI, samt på Håkjerringneset. Der er ingen tvivl om, at de har forsøgt at yngle i hvert tilfælde på Håkjerringneset, men de mange Svartbage, som yngede der, har sikkert taget både æg og eventuelle unger. Ved Storhellaren var der en ♀, hvis opførsel udelukkede enhver tvivl om yngel, men æg eller unger fandtes ikke.

Udbredelse kort fig 3.

KONGEØRN. *Aquila chrysaetos*

Et par yngede på øen. I den nordlige del af d X fandtes typiske æggeskaller af Kongeørn, og reden har sikkert været anbragt i en spalte el. lign. i den stejle klippeside, som rejser sig i den nordlige del af d X. Den 28. juli iagttoges en ung Kongeørn gennem nogen tid på ret nært hold, på grænsen mellem d III og d VI. Det var den eneste ungfugl, der blev set.

HAVØRN. *Haliaeetus albicilla*

Det er overvejende sandsynligt, at Nord-Fugløy, som jeg allerede har nævnt i indledningen, rummer den største bestand af Havørne i hele verden. Bestanden blev anslået til ca. 75 fugle, hvoraf 16–18 var gamle hvidhalede fugle. Både yngleområdet og opholdsstedet for ungfuglene var i det væsentlige indskrænket til d X, med de tilstødende arealer af d IV. To par holdt til i d III, hvor de sandsynligvis har ynglet.

Hovedparten af de hvidhalede Havørne holdt til på de øverste partier af Brusen (300–400 m.o.h.), hvor der utvivlsomt har været en del reder. Det var umuligt at komme ned på Brusen, men stedet kunne overskues godt fra Alketind (534 m), hvorfra jeg i en spalte kunne se lidt af en stor rede. Den 26. juli lettede 9 hvidhalede Havørne fra Brusen. Kun meget få ungfugle holdt til omkring Brusen.

Ifølge WILLGOHS (1961) skulle der have været 4 par Havørne på Nord-Fugløy mellem 1956 og 1960, men da øen ikke har

været grundigt undersøgt i det nævnte tidsrum, kan det anførte tal næppe tillægges større vægt.

Det største antal Havørne, der blev set i luften på én gang, var 31 over d X den 10. juli. Den ene halvdel kom fra vestsiden af Brusen, og den anden halvdel kom fra de stejle fjeldsider i den nordlige del af d X. Det var almindeligt at se 10–15 Havørne i luften på én gang.

På strejftogter langs kysterne eller over øens indre dele blev Havørnene ofte skarpt forfulgt af måger og undertiden også af kjoever, som skrigende styrtedykkede over dem og hakkede efter dem. Hvis en Havørn landede i nærheden af en mågekoloni, blev mågerne ved med at genere den, indtil den lettede og fløj bort. Det voldsomste angreb, jeg har set på en Havørn, var, da en ungfugl over d V blev angrebet af en Tårnfalk, som med sitrende vinger og utrolig fart igen og igen styrtede sig ned mod Havørnen, som under voldsomme drejninger og slag med vingerne forsøgte at unddrage sig den lille rovfugls heftige angreb. Det var kun unge Havørne, som strejfedede omkring på øen.

VANDREFALK. *Falco peregrinus*

Et par ynglede i den sydlige del af d I. Vandrefalken blev første gang set den 1. juli, da en ♂ fløj skrigende ud fra klippesiden et stykke under os. I lang tid vedblev den at kredse i store cirkler lige over os, medens den næsten uafbrudt udstødte sine karakteristiske skrig. Senere fløj både ♂ og ♀ skrigende op, så snart vi nærmede os stedet. Den 28. juli blev parret set med to nyudfløjne unger ved redestedet.

Udbredelse kort fig. 3.

JAGTFALK. *Falco rusticolus*

Den 8. juli lettede en Jagtfalk fra en klippevæg nær den øverste kant af en af de mange smalle kløfter, som findes langs vestsiden. Fuglen, som først lettede i en afstand af ca. 30–40 m, befandt sig i omtrent samme højde som jeg og må gennem

nogen tid have betragtet mig. Jeg opdagede den først, da den lettede. Den blev ikke set siden, og sandsynligvis har det blot været en strejffugl.

TÅRNFALK. *Falco tinnunculus*

Et par ynglede på vestsiden i nærheden af Svarthellaren, og den 17. juli blev 2 nyudfløjne unger set nær redestedet.

Udbredelse kort fig. 3.

DALRYPE. *Lagopus lagopus*

Ret alm. ynglefugl på østkysten. Det samlede antal lokaliserede ynglepar beløber sig til 13, hvoraf de 6 par ynglede i d VI. Sandsynligvis er flere par blevet overset, eftersom mange af fuglene først fløj op få meter fra én. De fleste par havde en halv snes unger eller mere hver, og et enkelt par havde 15–20 unger.

Til trods for Nord-Fugløy's nordlige beliggenhed var der ikke mindre end 3 par, som ynglede i 100 meters højde eller mere. Mærkeligt nok var det det par, som ynglede i 300 meters højde, der havde det største antal unger, hvilket går stik imod, hvad tilfældet var med Fjeldrypen.

Allerede i en alder af 6–7 dage var ungerne i stand til at flyve op til 10 m. Jeg havde indtryk af, at dalrypeungerne i modsætning til fjeldrypeungerne næsten alle overlevede den farlige opvækstperiode.

Udbredelse kort fig. 3.

FJELDRYPE. *Lagopus mutus*

Meget alm. ynglefugl overalt i de indre dele af øen, dog med undtagelse af d V.

Ofte sås Fjeldryper ned til 150 meters højde, og den 30. juli sås en flok på ca. 30 i 100 meters højde på Håkjerringneset, men den nedre ynglegrænse lå ca. 250 m.o.h. Den største iagttagne flok, som talte mindst 100 fugle, blev set ved Rundkallen den 30. juli.

De Fjeldryper, som ynglede i ringest højde, kunne have op til en halv snes unger, medens det i højder fra 400 m og op efter var sjældent at se ryper med mere

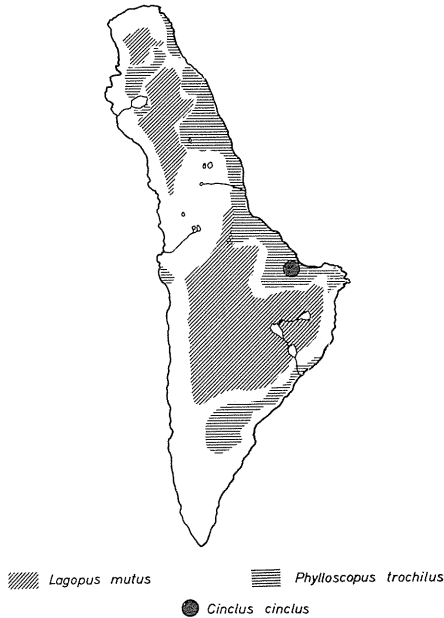

Fig. 4.

end 3–4 unger hver. I slutningen af juli var det almindeligt, at hvert par kun havde én eller ingen unger. Det er sandsynligvis den meget dårlige sommer med megen tåge og regn i højfjeldet, som har dræbt de fleste af ungerne.

Udbredelse kort fig. 4.

STRANDSKADE. *Haematopus ostralegus*

Alm. ynglefugl i alle kystdistrikter. Ialt blev der set 50–60 fugle, men en del af dem yngede tilsyneladende ikke. Adskillige flyvefærdige unger blev iagttaget overalt langs kysterne i slutningen af juli.

Medens Strandskaden på Nord-Fugløy udelukkende holdt til helt nede ved kysterne, er det på Færøerne almindeligt, at den yngler i stor højde. JOENSEN (1963, p. 9) skriver, at den på Strømø blev truffet ynglende talrigt i mere end 600 meters højde.

DOBBELTBEEKASIN. *Gallinago gallinago*

Blev ikke bevist ynglende, men ét par holdt til i Gamvik og endnu et omkring

det østlige vandløb i d V. Parringsflugt blev iagttaget hos begge parrene.

Udbredelse kort fig. 3.

ALMINDELIG KJOVE. *Stercorarius parasiticus* Ynglede kun i d V, hvor ialt 17 par fordelte sig nogenlunde jævnt i de tørre og højereliggende dele af distriktet. Af de 34 fugle var 19 af lys fase, resten af mørk. D.v.s., at knap 56% af bestanden var lyse fugle, hvilket stemmer godt med BRUN's resultater i 1961 (BRUN, 1963). Det er en meget høj procent i sammenligning med forholdet på Færøerne, og til sammenligning kan fra JOENSEN's afhandling (1963, p. 10) anføres følgende: »På Skúvoy var godt 16% af bestanden lyse fugle, hvilket svarer til WILLIAMSON's optællinger på Svínoy og Fugløy i 1953 (WILLIAMSON 1954), men ligger betydeligt højere end NØRREVANG's resultater fra Mykines i 1957 (lyse fugle kun 4,2% af bestanden). Det kan dog nævnes, at inden for samme koloni på Vágar har man konstateret svingninger fra 2% til 26% og tilbage til 11% (NØRREVANG 1950).«

De 17 par på Nord-Fugløy var sammensat på følgende måde: 4 lyse, 2 mørke og 11 blandingspar.

Rederne var oftest anbragt ret tørt og ikke som på Færøerne på fugtig bund med rindende eller stillestående vand i redens umiddelbare nærhed (NØRREVANG 1960, p. 19) og (JOENSEN 1963, p. 10).

Kjoverne badede i alle distriktets søer, men fortrinsvis i de to nordlige. En del af føden fik de ved med stor iver og voldsomhed at jage og fratvinge Sildemågerne og til dels Stormmågerne deres føde.

Udbredelse kort fig. 5 og 6.

SVARTBAG. *Larus marinus*

På Håkjerringneset yngede en koloni på ca. 35 par, men ellers var det en spredt og yderst fåtallig ynglefugl langs kysterne. På udbredelseskortet er den kun markeret ynglende, hvis mindst 3 par yngede samme sted. Det samlede antal ynglende Svartbage oversteg ikke 50 par.

Det var mit indtryk, at hverken Svartbagen eller andre af de store mågearter var til større gene for fuglefjeldenes ynglefugle, således som det er kendt fra Færøerne. Imidlertid skyldes det sikkert for en stor del, at alkefuglenes ynglepladser gennemgående er vanskeligere tilgængelige på Nord-Fugløy end på Færøerne. NØRREVANG (1960) mener, at kun Sølvmågen fouragerer i de færøske fuglefjelde, medens JOENSEN (1963) mener, at alle tre store mågearter i vid udstrækning tolder på fuglefjeldenes kolonier. Derimod er Svartbagen på Nord-Fugløy, som tidligere nævnt, en trussel for ederfuglebestanden.

Udbredelse kort fig. 5.

SILDEMÅGE. *Larus fuscus*

Yngleområdet var indskrænket til d V, som rummede 2 ret store kolonier. Ved grundige optællinger taltes 114 par, men det er sandsynligt, at enkelte par har undgået min opmærksomhed, så antallet af ynglefugle anslås til ca. 125 par. Det er et bemærkelsesværdigt stort antal, eftersom BRUN (1963) ikke fandt den ynglende i 1961, men kun så 5–10 individer, hvis opførsel ikke tydede på yngel.

Arealet var for stort og vegetationen for høj til, at optællingerne kunne foretages ved optælling af de enkelte reder. Jeg lagde mig derfor på højtliggende steder i koloniernes udkant, og ved hjælp af en stærk kikkert kunne optællingerne af rugende fugle foretages med meget stor nøjagtighed. Under optællingerne indtegnedes rederens beliggenhed på en kortskitse.

Udbredelse kort fig. 5 og 6.

SØLVMAÅGE. *Larus argentatus*

Talrig ynglefugl i den nordlige del af d II samt på Håkjerringneset. Kolonien på Håkjerringneset optaltes til 50 par. Rederne var anbragt med forholdsvis ringe indbyrdes afstand og lå i en højde af 130–150 m. Ynglefuglene i d II var fordelt på 3 kolonier, hvoraf den største rummede ca. 150 par, medens de to andre var på

Fig. 5.

henholdsvis 8 og 25 par. Den store koloni lå i en højde af 100–150 m, medens de to andre lå i højder på henholdsvis 250 og 420 m.o.h.

Også denne mågeart er tiltaget betydeligt siden 1961, idet BRUN (1963) blot nævner, at han fandt reder med æg nær Skateneset (her ynglede den ikke i 1963) og nylig udrugede unger på Håkjerringneset. Talrige gylpboller omkring rederne viste, at Sølvmågerne for en stor del ernærede sig af blåmusling (*Mytilus edulis*).

Udbredelse kort fig. 5.

STORMMÅGE. *Larus canus*

Den talrigste af mågefuglene på Nord-Fugløy. De ca. 600 ynglepar var fordelt på tre store kolonier, hvoraf den største, i d V, optaltes til 462 par, men den på visse steder ret høje vegetation kan have forårsaget, at en del fugle har undgået min opmærksomhed, så bestanden anslås til ca. 500 par. De to andre kolonier er begge beliggende i d IV; den ene lige syd for Svarthellaren med ca. 75 par, og den anden på østsiden af sydspidsen med ca.

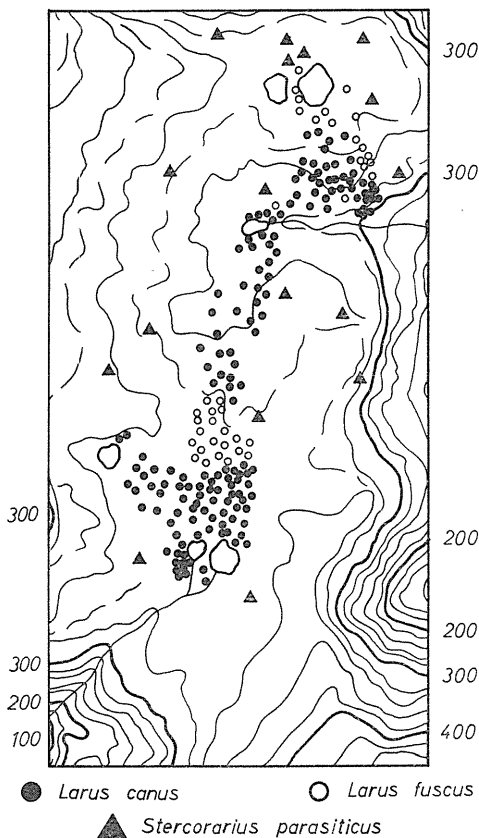

Fig. 6. På kortet, som på det nærmeste svarer til distrikt V (kort II), er indtegnet højdekurver med 20 meters ækvidistance og på jævne strækninger desuden mellemliggende brudte 10 meterkurver. Højdetallene for de kraftigt optrukne 100 meterkurver er anført langs kortets sider.

Kortet viser fordelingen af ynglende *Larus canus* og *Larus fuscus*, hvis yngleområder indskrænker sig til de lavereliggende fugtige mosedrag mellem og omkring distriktets søer. Endvidere er udbredelsen af *Stercorarius parasiticus* vist. Hver af de anførte signaturer for *Larus canus* og *Larus fuscus* står for 3 ynglepar, medens signaturen for *Stercorarius parasiticus* står for 1 ynglepar.

Fig. 6. On the map which roughly corresponds to district V (map II) the contour interval is 20 m and in areas of gentler slopes an intermediate 10 m contour line is shown (hatched). Heights are given on map edges.

The map shows the distribution of breeding *Larus canus* and *Larus fuscus*, whose breeding grounds are confined to the low-lying damp marsh between and around the lakes. In addition the distribution of *Stercorarius parasiticus* is given. The symbols for *Larus canus* and *Larus fuscus* represent 3 breeding pairs each, while each symbol for *Stercorarius parasiticus* represents only 1 breeding pair.

25 par. Desuden ynglede ét par i Gamvik; ganske tæt ved det hus vi boede i.

Stormmågen er også taget meget til siden 1961. I henhold til BRUN (1963) ynglede den spredt langs hele kysten, medens en koloni på mindst 30 fugle holdt til på plateauet (d V).

Udbredelse kort fig. 5 og 6.

RIDE. *Rissa tridactyla*

En koloni i den nordlige del af d I indeholdt mindst 500 par (BRUN anslog kolonien til mindst 300 par i 1961), men da fjeldene på dette sted falder lodret ned i havet, var egentlige optællinger umulige. Sidst i juli sås mange flyvefærdige rideunger på havet lige ud for kolonien.

På nogle lavtliggende skær knap én kilometer fra nordenden af Nord-Fuglø i nordvestlig retning havde der den 28. juli samlet sig et meget stort antal Rider. Ved optællinger med kikkert taltes ca. 7500 fugle, men da en del var skjult på den ikke synlige del af skærene, må antallet have ligget på omkring 10.000 fugle. Det har sandsynligvis været ikke yngle-dygtige Rider.

Udbredelse kort fig 5.

ALK. *Alca torda*

Udbredt som ynglefugl i det meste af d IV, og yngleområdet falder således stort set sammen med Lundens. Rederne var anbragt i klippespalter eller huler i den øverste tredjedel af fuglefjeldet, hvilket vil sige, at ynglehøjden varierede fra ca. 200 m til ca. 600 m. Som regel ynglede flere par Alke sammen med både Lomvie og Lunde, men oftest kun sammen med Lomvie. Kombinationerne Alk plus Lunde og Lomvie plus Lunde fandtes også flere steder. Fra Mykines på Færøerne nævner NØRREVANG (1960 p. 13 ff.) eksempler på, at Alk i enkelte tilfælde yngler side om side med Lomvie eller Topskarv. SALOMONSEN (1950, p. 349 ff.) nævner grønlandske eksempler på forekomsten af Alk side om side med andre fuglearter, især andre alke-

fugle. Nørrevang (1960) nævner ligeledes, at Alken på Mykines yngler i uren ved kysterne, men på Nord-Fugløy er denne biotop forbeholdt Tejsten.

Det var umuligt at tælle eller beregne antallet af ynglende Alke på Nord-Fugløy med blot nogenlunde nøjagtighed, men jeg har gået langs fjeldkanten i hele d IV for at danne mig et indtryk af bestanden, og ved desuden at sammenligne med antallet af de øvrige alkefugle, vil jeg tro, at en bestand på 20.000–25.000 par er et moderat skøn. SOOT-RYEN (1941) angiver populationen af Alke til 30.000 par, og BRUN (1963) anslog bestanden til 15.000 par i 1961. Imidlertid mener jeg, at usikkerheden ved sådanne skøn er meget stor og kan i værste fald andrage flere hundrede procent.

Udbredelse kort fig. 7.

LOMVIE. *Uria aalge*

Ynglede kun i d IV, og yngleområdet falder stort set sammen med Alkens. Medens Lomvien på Færøerne næsten udelukkende yngler frit på klippehylder eller på toppen af fritstående strandpiller, var dette ikke nær altid tilfældet på Nord-Fugløy. I den øverste tredjedel af fjeldfjeldet havde Lomvien mange steder, som nævnt under Alken, benyttet typiske ynglepladser for Alk. Længere nede ad fjeldet ynglede Lomvien ofte på hylder.

Der var tydeligt færre Lomvier end Alke, og antallet af ynglepar anslås på det grundlag til ca. 15.000 par, men usikkerheden er altså lige så stor på dette tal som på tallet for Alken.

Udbredelse kort fig 7.

TEJST. *Cephus grylle*

Meget talrig ynglefugl i d IV, men spredt og fåtallig i de øvrige kystdistrikter. På en knap to km lang kyststrækning i d IV (det er den strækning, som på kort VII er beliggende mellem de to sorte pile), taltes en overgang mere end 100 Tejste, som ventede på at komme til at fodre ungerne.

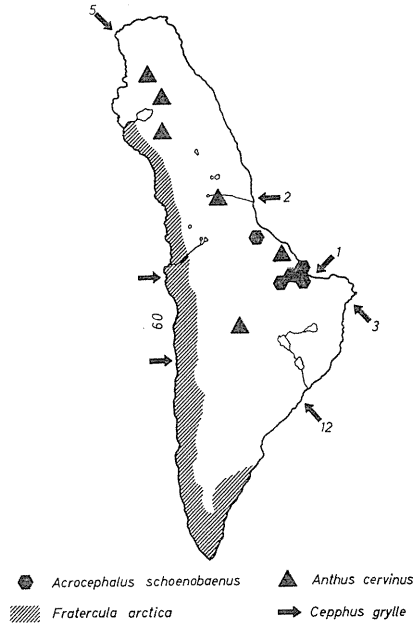

Fig. 7. Tallene bag og mellem de sorte pile angiver det omtrentlige antal ynglepar af *Cephus grylle* på den pågældende kyststrækning. Det skraverede område er tillige yngleområde for *Alca torda* og *Uria aalge*.

Fig. 7. The figures on and between the arrows show the approximate number of breeding pairs of *Cephus grylle* on the corresponding coastal stretch. The shaded area contains breeding grounds of *Alca torda* and *Uria aalge*.

Bestanden på den pågældende strækning anslås på det grundlag til mindst 60 par. Ved den sydligste af de to sorte pile går fjeldet på en kort strækning helt ud i havet, således at det ikke var muligt at undersøge den syd for liggende kyststrækning for ynglende Tejste. Imidlertid kunne jeg oppefra se, at denne kyst på de første knap 2,5 km var af lignende beskaffenhed som den undersøgte, og det vil derfor være utænkeligt, at ikke også et større antal Tejste har ynglet her, men antallet kan man kun gisne om. I de øvrige kystdistrikter ynglede ialt ca. 25 par. Jeg vil anslå den samlede population til 150 par.

I d III ynglede to par, der ikke som de øvrige Tejste på øen ynglede i kysternes urer, men i to huler, som lå ca. 50 m.o.h. Begge par sås flyve til og fra rederne, og

vi kunne høre ungerne pibe. På Færøerne så jeg i 1962 en rede på Mykines, som var anbragt på lignende måde, men knap så højt oppe.

Udbredelse kort fig. 7.

LUNDE. *Fratercula arctica*

Ynglede talrigt over det meste af d IV, hvis grænser netop er fastlagt på grundlag af Lundens udbredelse. Lundens yngle-måde har allerede været berørt i afsnittet om Alken, men hovedparten ynglede i jordhuller på vestsidens græsklædte skråninger eller i de mange stejle kløfter, hvoraf nogle rummede enorme kolonier. Antallet af ynglepar er på grundlag af en række optællinger af Lunder, som fløj forbi kysten på vej ud til fiskebankerne, beregnet til mindst 500.000 par. Som nævnt i indledningen vil der i en særskilt artikel i et senere nummer af DOFT blive gjort udførlig rede for disse optællinger, beregninger m.m.

Udbredelse kort fig. 7.

RAVN. *Corvus corax*

Ret alm. ynglefugl ved kysterne. Kun 4 par kunne lokaliseres, men desuden blev yderligere 2 par set med unger, således at mindst 6 par Ravn ynglede på øen. Imidlertid var Ravn så almindelig overalt, at det må forventes, at endnu 2 eller 3 par har ynglet på øen. De lokaliserede par var fordelt på følgende distrikter: d IV med 4 unger, d VI med 2 og 3 unger og d IX med 3 unger. Af de to ulokaliserede par havde det ene par 2 og det andet par 3 unger. Rederne lå ca. 100–300 m.o.h. og altid på helt utilgængelige fjeldvægge.

Ravnene fouragerede familievise eller to familier sammen, på fuglefjeldene eller langs kysterne. Det største antal Ravn, der blev set på én gang, var 10 ved Skateneset.

Udbredelse kort fig. 3.

GRÅKRAGE. *Corvus corone cornix*

Omkring 10 fugle holdt til ved kysterne,

hovedsagelig vestkysten. Et par med 3 unger ynglede i ca. 100 meters højde i d X. Det var det eneste par, som kunne lokaliseres, men sandsynligvis har endnu 1–2 par ynglet på øen.

Udbredelse kort fig. 3.

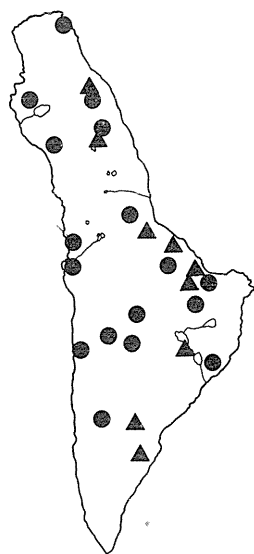
VANDSTÆR. *Cinclus cinclus*

Kun ét par ynglede på øen (d VI). Reden var anbragt i et lille vandløb, hvor dette kun ca. 100 m fra husene løber ned over en 15–20 m høj gammel kystskrænt. Den store, næsten kugleformede rede, som var anbragt på oversiden af en stor sten, bestod yderst af mos, og indvendigt af finere tørre strå. De to unger fløj fra reden den 29. juni.

Udbredelse kort fig. 4.

VINDROSSEL. *Turdus iliacus*

Vindroslen var knap så almindelig som Ringdroslen, men ynglede dog i alle dalene mod øst. I alt kunne 9 par lokaliseres, og det er ikke sandsynligt at mere end ét højst to par har unddraget sig min opmærksomhed. Yngleområdet gik fra kysten op til ca. 250 m. Vindroslen havde

● *Turdus torquatus*

▲ *Turdus iliacus*

Fig. 8.

TABEL 3

Blåhalsens biotopvalg. Tabellen angiver højden over havet i meter samt distriktsnummeret. Blåhalsen ynglede på 3 forskellige biotopstyper, A, B og C, men fugtig bund var fælles for alle biotoperne. Biotopernes vigtigste karaktertræk: A: Lavland med frodig urtevekst, med eller uden pilebevoksning og undertiden med rindende vand. B: Højslette med spredte større og sammenhængende pilekrat, med eller uden åbent vand i form af en sø. C: Bjergside med frodig urtevekst og spredt pilebevoksning.

The Bluethroats biotopical choice. The chart shows height above sea level in metres and district numbers. The Bluethroat bred in three different environments, A, B and C, but common to all environments was damp ground. Main features of the 3 mentioned environments: A: Lowland with plentiful herbaceous vegetation, with or without willow growth and at times flowing water. B: High plains with isolated larger denser willow scrub, with or without stretches of water (lakes). C: Mountain slopes with plentiful herbaceous vegetation and isolated willow growth.

Biotop <i>Biotop</i>	Par nr. <i>Pair no.</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	Gennemsnit. h.o.h. i m. Av. ht. a. s. l. in m.
A	H.o.h. <i>Ht.a.s.l.</i>							30	20	20	10	20		20	20
	Distrikt <i>District</i>							III	VI	VI	VI	X		X	
B	H.o.h. <i>Ht.a.s.l.</i>	330	360	420	370		240						150		295
	Distrikt <i>District</i>	II	II	II	II		III						X		
C	H.o.h. <i>Ht.a.s.l.</i>					270									270
	Distrikt <i>District</i>					III									

som Ringdroslen 2-4 unger. Sangen ebbede først ud mod slutningen af juli.

Udbredelse kort fig. 8.

RINGDROSSEL. *Turdus torquatus*

Udbredt som ynglefugl i alle distrikter med undtagelse af d V. Ikke mindre end 17 par kunne lokaliseres, og det er ikke sandsynligt, at der har været ret mange flere, så bestanden anslås til ca. 20 par. Det er bemærkelsesværdigt, at 5 par ynglede helt nede ved kysten, men sandsynligvis er det øens nordlige beliggenhed, som gør sig gældende. Ringdrossel, Fjeldrype, Stenpikker, Rødstrubet Piber, Snespurv og til dels Engpiber var de eneste fugle, som ynglede helt op til det højeste.

Udbredelse kort fig. 8.

STENPIKKER. *Oenanthe oenanthe*

Ynglede i alle distrikter, men kun talrigt i d IV og d VI. Den udmærker sig ved at

være den eneste fugl på øen, som kunne tilpasse sig alle terrænformer. Selv d VII's næsten planteløse stenmarker havde den kunnet tilpasse sig; således viste et par tydeligt yngleadfærd omkring varden på Fugløykallen (753 m).

BLÅHALS. *Luscinia svecica*

Blåhalsen må næsten betegnes som almindelig, idet ikke mindre end 13 par ynglede på øen. Jeg gjorde særlig meget ud af at studere denne art, og det er ikke sandsynligt, at der har været flere ynglepar.

Den første flyvefærdige unge blev set i Laukvika (par nr. 13) den 7. juli, men næsten alle de andre unger blev først udruget i dagene umiddelbart derefter. De voksne fugle sås kun fra begyndelsen til slutningen af juli, altså i den tid ungerne lå i reden. Uden for yngletiden fører Blåhalsen en meget sky og tilbagetrukket tilværelse, men i de par uger, ungerne fodres,

Luscinia svecica

Fig. 9.

sætter de voksne fugle sig i toppen af pilebuske, høje urter eller på klipperne og skælder frygtløst fredsforstyrrelsen ud, og i enkelte tilfælde går de direkte til angreb. Sangen varede til omkring den 5. juli.

Om de voksne fugle har forladt øen lige efter, at ungerne var flyvefærdige, vides ikke, men i alle tilfælde blev der ingen voksne fugle set efter den 25. juli. Ungerne sås regelmæssigt, til vi rejste.

Bemærkelsesværdigt er det, at 12 af hunnerne havde nøjagtigt de samme farvetegninger på bryst og strube som hannerne. Ganske vist var partierne ikke så store og farverne ikke så kraftige, men farverne, blå, rødbrunt, blå, sort og rødbrunt, vekslede fra struben og nedefter på samme måde som hos hannerne. Det er, så vidt jeg ved, ikke almindeligt, at blåhalshunnerne har så kraftige farvetegninger. Mere almindeligt er det med enkelte svage farver, eller som hunnen i par nr. 3, kun med et smalt, U-formet, brunt brystbånd.

Udbredelse kort fig. 9.

SIVSANGER. *Acrocephalus schoenobaenus*

Yngleområdet var begrænset til de laveste

dele af d IV, hvor ialt 5 par ynglede. De 4 af parrene ynglede i de to bevoksninger af vild kørvel med spredte tuer af mosebunke (*Deschampsia caespitosa*), som findes, dels omkring Gamvik, dels i dalen lige nord for, medens det femte par ynglede i det spredte pilekrat i Gamvikdalen.

Den 29. juni fandtes en rede af Sivsanger i kørvelbevoksningen lige bag husene. Reden, der var ophængt mellem nogle kraftige strå i en tue af mosebunke, bestod udvendigt af visne bregneblade og indvendigt af finere strå, og til sidst foret med få større fjer. Der var endnu ikke æg i reden, men den 2. juli blev det første, og den 7. juli blev det sidste af de ialt 6 æg lagt. Ungerne (ialt 5) var flyvefærdige, men endnu ikke fløjet af reden, da vi den 31. juli forlod øen. Sivsangeren sang kraftigt indtil den 5. juli, hvorefter sangen stoppede brat.

Udbredelse kort fig. 7.

LØVSANGER. *Phylloscopus troshilus*

Meget alm. ynglefugl langs næsten hele østkysten samt på nordenden. Desuden ynglede enkelte par i d IV ved Svarthel-laren. Løvsangeren ynglede lige så højt op, som egnet pilekrat fandtes, hvilket vil sige op til godt 400 m. Det er interessant, at det her er vegetationen alene og ikke højden (klimaet), der er afgørende for yngle-området udrækning. Der var faktisk ikke det krat, omend det var nok så lille, hvori Løvsangeren ikke til stadighed fouragerede. Man får et godt indtryk af, hvor der findes trævækst af betydning, ved at sammenligne fig. 1 med fig. 4 over Løvsangerens udbredelse. Mod slutningen af juli var bevoksningerne af vild kørvel, kvan og angelik i Gamvik særligt yndede fourageringsområder, idet disse planters blomster tiltrak insekter i tusindvis. Løvsangeren sang kraftigt indtil den 3. juli, hvorefter sangen hurtigt ebbede ud.

Det er velkendt, at en lang række fugle har forskellige afledningsmanøvrer fra æg og unger, men jeg har aldrig før set Løv-

sangeren benytte dette, og tilmed en af de fineste afledningsmanøvrer jeg nogensinde har set. Over en strækning på ca. 50 m smuttede en Løvsanger i en afstand af 1–2 m fra mig ud og ind mellem vegetationen samtidig med, at den ængsteligt udstødte forskellige pibelyde, spillede syg, og med »brækket« vinge baskede hen over jorden. Enkelte andre Løvsangere gjorde tilløb til lignende manøvrer.

Udbredelse kort fig. 4.

ENGPIBER. *Anthus pratensis*

Meget talrig ynglefugl over det meste af øen fra kysten op til ca. 600 m.

SKOVPIBER. *Anthus trivialis*

Ret alm. i d VI, men ynglede desuden i d III, d IX og d X. Det var vanskeligt at blive klar over, hvor udbredt den egentlig var, fordi Engpiberen ynglede almindeligt i de 4 nævnte distrikter. Det var således nødvendigt at bestemme piberne meget nøjagtigt hver gang ior at blive helt klar over, hvor Skovpiberen egenligt fandtes. Den blev bestemt både på udseende, adfærd og sangflugt. Jeg havde den flere gange på så nært hold, at jeg tydeligt kunne se den korte krumme bagklo. I modsætning til Engpiberen landede den næsten altid i træer eller høj urte-vækst. Skovpiberen blev hyppigst konstateret i d VI, men desuden blev den flere gange bestemt med sikkerhed i de øvrige nævnte distrikter. Jeg vil anslå, at omkring 10–15 par ynglede på øen. Skovpiberen er ikke tidligere konstateret i ydre Troms. Det er således så afgjort den interessanteste af de nykonstaterede arter for Nord-Fugløy. Når Skovpiberen ikke er indtegnet på udbredelseskortene, skyldes det udelukkende, at jeg ikke er helt klar over, i hvor stor en del af de nævnte områder den er udbredt.

RØDSTRUBET PIBER. *Anthus cervinus*

Ialt 6 par ynglede på øen. Med undtagelse

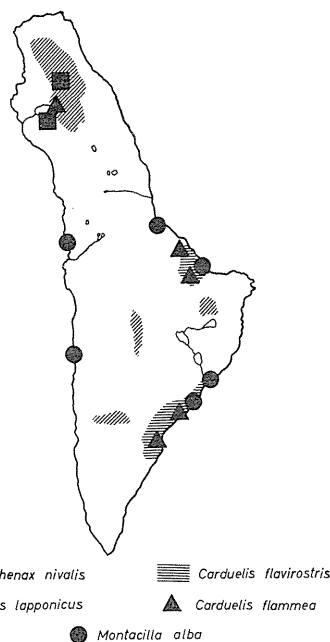

Fig. 10.

af et kystrugende par i d VI ynglede alle i højder fra 300–600 m.o.h.

Udbredelse kort fig. 7.

SKÆRPIBER. *Anthus spinoletta*

Meget talrig ynglefugl i d IV, men ellers spredt og fåtallig i de øvrige kystdistrikter.

HVID VIPSTJERT. *Motacilla alba*

Ialt 6 par ynglede ved kysterne. De første unger var flyvefærdige den 1. juli og de sidste ca. 3 uger senere.

Udbredelse kort fig. 10.

BJERGIRISK. *Carduelis flavirostris*

Det var meget vanskeligt at indkredse yngleområdet samt at opgøre antallet af ynglepar, og jeg har derfor på udbredelseskortet måttet nøjes med at skravere de områder, hvor i hvert tilfælde hovedparten af fuglene ynglede, hvilket vil sige omkring Gamvik i d VI samt i de laveste dele af d X med tilstødende egne af d IX. Antallet af ynglepar i de to områder anslås til henholdsvis 5 og 10 par.

Udbredelse kort fig. 10.

GRÅSISKEN. *Carduelis flammea*

Ialt 4 par ynglede på østkysten, medens et par, som holdt til i d II, muligvis ikke har ynglet.

Udbredelse kort fig. 10.

LAPLANDSVÆRLING. *Calidris lapponicus*

Kun 2 par ynglede på øen, og begge i d II. Det ene par ynglede i pilekrattet omkring Stempelvatnet, og det andet par ynglede i et pilekrat længere mod nord.

Udbredelse kort fig. 10.

SNESPURV. *Plectrophenax nivalis*

Talrig ynglefugl i d II, men ellers fåtallig over 300 m. Ialt ynglede ca. 30 par på øen. Næsten alle Snespurvene ynglede i store vegetationsfri urer. I d I havde en enkelt Snespurv anbragt sin rede i en lille klippespalte flere meter nede ad den lodrette klippevæg.

Udbredelse kort fig. 10.

Supplerende oplysninger om fuglelivet på Nord-Fugløy.

For fuldstændighedens skyld bringer jeg til sidst en liste over de arter, som BRUN (1963) så i 1961, men som ikke blev set i

1963. Den eneste fugl, som derudover er konstateret på Nord-Fugløy, er Rødstrubet Lom, som WRIGHT fandt i 1832. Jeg fik af lokalbeboerne at vide, at indtil flere par af Rødstrubet Lom tidligere har ynglet på nordenden af øen.

MALLEMUK. *Fulmarus glacialis*

En blev set på Håkjerringneset den 4. juli. Det nærmest kendte yngleområde er Röst.

GRÅAND. *Anas platyrhynchos*

To (♂ og ♀) set flyve over den midt-nordlige del af øen den 1. juli; muligvis et ynglepar.

HJEJLE. *Pluvialis apricaria*

Tre enkelte fugle set. I hvert enkelt tilfælde tydede deres opførsel på, at der var en rede i nærheden.

SORTGRÅ RYLE. *Calidris maritima*

En set på klipperne på syd-østkysten den 3. juli.

KVÆKERFINKE. *Fringilla montifringilla*

Et par set i en kløft med birkekrat på vestsiden den 1. juli.

DISKUSSION

De uoverensstemmelser, der er mellem BRUN's (1963) og mine resultater, er uden betydning, når man tager i betragtning, at BRUN kun opholdt sig på øen i 6 dage, medens vi opholdt os der i 36 dage. Endelig var hovedformålet med BRUN's forsøg, som nævnt i indledningen, at foretage indledende studier af de ynglende alkefugle.

Selv om den korte observationsperiode kan have influeret kraftigt på BRUN's resultater (det har han selv givet udtryk for i et brev til mig, og specielt hvad angår mågeresultaterne), er der dog ingen tvivl om, at både Sildemåge og Stormmåge har haft voldsom fremgang siden 1961, men der er heller ingen tvivl om, at også

Svartbag, Sølvmåge og Ride har haft betydelig fremgang.

Der er utvivlsomt en del, måske hovedparten af de nykonstaterede arter, som også har ynglet på øen i 1961, ligesom det kan tænkes, at arter som Gråand, Hjejle og Kvækerfinke, selv om de ikke konstateredes ynglende, har ynglet på øen i 1961 og i årene forud, men blot er forsvundet i løbet af den tid, der er gået mellem vore undersøgelser.

Man kan naturligvis først efter en længere årrække med nye undersøgelser sige noget sikkert om udviklingen af fuglelivet på Nord-Fugløy, men i alt fald peger udviklingen fra de sidste par år mod en

forøgelse af fuglelivet, både hvad mængden og artsantallet angår.

Der har tidligere været drevet ægsamling og fuglefangst på Nord-Fugløy, men dette er helt ophørt i løbet af de sidste par år. De eneste fugle, der mig bekendt stadig efterstræbes på øen, er ryperne, og af AKSEL HENRIKSEN, som sejlede os til Nord-Fugløy, fik jeg at vide, at han sammen med andre beboere fra Årviksand på Arnøy skød 233 ryper i vinteren 62–63. Næsten alle de nedlagte fugle var Fjeldryper. Dette tal viser noget om fjeldrypebestandens størrelse og stemmer godt med mit indtryk af arten (se afsnittet om Fjeld-

rypen). Imidlertid mener jeg ikke, at man også i vinteren 63–64 vil kunne skyde et så stort antal ryper, uden at det går for hårdt ud over bestanden, fordi kun forholdsvis få unger kom på vingerne i 1963.

Det kunne have været interessant her at have foretaget en sammenligning mellem fuglelivet på Nord-Fugløy og andre nordnorske øer, men et langt større kendskab til fuglelivet på disse øer er nødvendigt, hvis en sådan sammenligning skal være berettiget. Jeg tilslutter mig BRUN's håb om, at ornitologer vil tage det fascinerende studium af disse øers fugleliv op i fremtiden.

SUMMARY IN ENGLISH

The Breeding Birds on Nord-Fugløy (North Bird Island) in Northern Norway, Their Distribution and Numbers

Nord-Fugløy (70° 15' N, 20° 14' E) lies in the northernmost part of Norway in the district of Troms and between the islands Vannøy and Arnøy. Its position as one of the outer islands of the Norwegian skerries leaves it almost completely unprotected from the Arctic. The island measures 11 km from north to south and at its broadest, measured east to west, 4 km. Area 22 sq.km².

Nord-Fugløy showed a bird-life of such dimension and variety as to be one of the best spots in Norway for an ornithologist. (Nord-Fugløy has, for instance, probably the greatest density of White-tailed Eagle in the world). In addition the island's small size enables a comparatively thorough quantitative investigation to be made in the course of a summer.

Nord-Fugløy is now unpopulated though the old harbour Gamvik was populated until December 1951. There have once been settlements north of Gamvik in the valley (Ytre Gamvik) and in Laukvika but population has never been high. At its highest, in 1910 because of fishing, the total population was 30.

We stayed on Nord-Fugløy from June 27th to July 31st and on every day in this period, counts, and other studies of breeding birds were made.

In 1963 43 species were noted, 10 of them new for this island. Of these 107 were observed breeding, namely: Teal, Golden Eagle, Peregrine Falcon, Dipper, Bluethroat, Sedge-Warbler and Tree-Pipit. It was especially interesting to note 10–15 breeding pairs of Tree-Pipit, unknown previously in outer Troms. Of the remaining 3 new species

Goosander may be supposed to have bred, whereas Goldeneye and Gyr Falcon were each seen on one occasion only. From earlier observations on Nord-Fugløy a further 6 species have been noted. Brun (1963) registered 38 species in 1961 of which the following 5 were not seen in 1963: Fulmar, Mallard, Golden Plover, Purple Sandpiper and Brambling. None of these species had however been observed breeding. In addition Wright (1832) had found Red-throated Diver breeding in 1832. Nord-Fugløy's list of birds at the present thus contains 49 species of which about 40 bred in 1963. See Table 1 where all species are tabulated systematically.

NATURAL CONDITIONS ON NORD-FUGLØY

These vary greatly from district to district and the various heights with their differing temperatures greatly influence plant growth and thereby bird life.

A first rough division of the island into natural regions shows 3 areas: an *eastern coast* of large fertile valleys, a *western coast* of high, steep bird-cliffs and an intermediate *high plain*.

The East Coast.

The eastern coast contains 4 valleys of which 2 are high (base 100–200 m above sea level), the other 2 lowlying (base under 100 m a.s.l.). These valleys with their wind-sheltered, comparatively lowlying position are the warmest areas of the island, and a surprisingly rich and varied flora

thrives here (see Benum's book on the flora of Troms district (1958)). Also most of the island's woody plants are found here mainly birch (*Betula odorata*) and willow (*Salix glauca*, *S. lapponum* and *S. lanata*). Dotted over the valley floor and a little way up the mountain slopes they form small dense scrubs, which however only in a couple of places attain the height of a man.

The areas between the valleys rear quite steeply from the sea or from narrow, almost inaccessible beaches of large rocks and stones. Vegetation in these areas is low and sparse and bird life is restricted to a few species, whereas the valleys have an abundant bird life consisting mainly of Passerines.

The West Coast

This is comprised mainly of steep inaccessible cliffs where thousands of sea birds breed. Below the cliffs is, in many places, a steep scree usually 20 to 50 m broad with a fertile vegetation in the upper parts. Also in some areas are quite large groups of pure, high fern (*Dryopteris filix-mas*).

The High Plain.

The centre of the lowest part of the plain (330—350 m a.s.l.) is a swampy marsh area, which contains large colonies of sea gulls. From here the plain rises steadily northwards to a height of 468 m then falls again steadily for 2 km down to the north coast. Southwards the plain rises steadily to the highest points of the island, Rundkallen (742 m) and Fugløykallen (753 m). Typical birds of the plain are Ptarmigan and Snow Bunting.

The division of the island as described above was, however, insufficient, because conditions varied greatly within districts. Indeed it was only in the west coastal section that bird colonies could be said to be found throughout the entire area. I found it therefore more practical to divide the island into 10 sections of natural and fauna-determined limits (see map II).

THE DISTRICTS OF NORD-FUGLØY

District I.

Area 0.7 sq.km. Typical birds; Shag and Kittiwake. In all, 10 breeding species. Coastal district, no scrub.

District II.

Area 2.2 sq.km. Typical birds; Snow Bunting and Herring Gull. In all, 11 breeding species. Swampy hollows in the northerly part contain large willow scrubs.

District III.

Area 2.0 sq.km. Typical bird; Willow Warbler. In all, 13 breeding species. Only few and very small scrubs.

District IV.

Area 3.9 sq.km. Typical birds; Alcid birds and,

in the southerly part, Whitetailed Eagle. In all, 18—20 breeding species. Coastal district, no scrub.

District V.

Area 1.7 sq.km. Typical birds; Common Gull, Lesser Black-backed Gull and Arctic Skua. In all, 9 breeding species. In damp areas a few isolated, very small willow scrubs.

District VI.

Area 2.2 sq.km. Typical birds; Meadow and Tree Pipit. In all, 24 breeding species. On mountain-side in northernmost section of district is the largest and most fertile scrub of the island. This partially covers mountain side to the north up to demarcation between district III and VI. On the lower slopes some trees measured at 4 m, otherwise only few attain height of more than 1—2 m. The scrub grew, in places, at heights of 150—200 m a.s.l. Elsewhere in the district only few and very small willow scrubs.

District VII.

Area 2.9 sq.km. Typical bird; Ptarmigan. In all, 6 breeding species. No scrub.

District VIII.

Area 2.1 sq.km. Typical bird; Meadow Pipit. In all, 6 breeding species. No scrub.

District IX.

Area 1.4 sq.km. Typical birds; Eider and Great Black-backed Gull. In all, 18—19 breeding species. To north and south scrub of birch and some willow.

District X.

Area 2.6 sq.km. Typical birds; White-tailed Eagle and Willow Warbler with Twite on the coast. In all 14 breeding species. This district is mainly comprised of the island's largest valley Laukvikadalen. Large, dense scrub of birch and willow covers great areas of the valley floor but the bushes are rarely above one metre high and in most places only knee high. This district is not counted as coastal as there are no coastal birds breeding here.

A SYNOPSIS OF SPECIES

Table 2 gives a complete list of species which were found breeding on Nord-Fugløy in 1963. Their distribution and numbers are given. In the following list only species of special interest will be considered.

Eider. Somateria mollissima

Common along the coast from the northern part of district VI, towards the south to Laukvika (d X). Breeding area chiefly confined to Håkjerringneset where several pairs were breeding.

The 28th of June one ♂ was seen in the northernmost part of d VI; all other observed birds were female.

In spite of the great number of Eider found

on the above-mentioned coastal stretch, only very few young were observed. Eider were usually seen swimming in small groups of 10—15 and frequently there were no more than 1 or 2 young per group and often none. The largest number of young in proportion to females seen was 11 to 3, but in contrast, we observed on July 6th on Håkjerringneset 50 females to only 4 young. Despite the fact that there were young on our arrival, we did not see a single one during our stay that appeared more than a week old. There is no doubt that the Great Black-backed Gull, which bred in great number on Håkjerringneset, had eaten the Eider young shortly after hatching and perhaps also robbed nests of eggs. In some cases we could see how the number of young in a definite group dwindled from day to day. It is possible that some Eiders had left the island shortly after their young were hatched, as is known for example in Denmark where only few Eiders remain in their breeding grounds after hatching young, but the very large numbers of Eider on the coast showed that only a minority of the birds could have done so. Such conditions can have serious effects on the future population of Eider on Nord-Fugløy. The Great Black-backed Gulls are a great strain, and I doubt whether the Eiders seen on the island have reared any fully-fledged young at all in 1963.

Golden Eagle. *Aquila chrysaetus*

One pair bred on the island. In the northerly section of d X, the typical egg shells of Golden Eagle were found and the nest has assuredly been placed in a cleft of the steep cliffside of that district. On July 28th a young Golden Eagle was observed at close range, on the division between d III and d VI. This was the only young bird seen.

White-tailed Eagle. *Haliaeetus albicilla*

There is a considerable probability that Nord-Fugløy has the greatest density of White-tailed Eagle in the world. The number was estimated at 75 birds of which 16—18 were old white-tailed birds. The breeding ground and habitat of the young was mainly confined to d X with adjacent areas of d IV. Two pairs frequented d III where they probably bred.

The majority of adult White-tailed Eagle frequented the upper reaches of Brusén (300—400 m a.s.l.) where there undoubtedly were nests. It was impossible to scale Brusén but it could be observed clearly from Alketind (534 m). From here I saw part of a large nest in a cleft. On July 26th 9 adult White-tailed Eagles rose from Brusén. Very few young birds frequented this area.

According to Willgohs (1961), between 1956 and 1960 there should have been 4 pairs of White-tailed Eagle on Nord-Fugløy, but as the island has not

been thoroughly inspected during this period, this number can hardly carry much weight.

The greatest number of White-tailed Eagle seen in the air at a time was 31 over d X on July 10th. One half came from the west side of Brusén and the others from the steep mountain slopes in the northern section of d X. It was common to see 10—15 in the sky simultaneously.

These birds were very unpopular with many other island birds in spite of the fact that they never showed the slightest sign of harming others. In flight the White-tailed Eagle were often hotly pursued by gulls and occasionally Arctic Skua which plunged, screeching and pecking, on them. If a White-tailed Eagle landed near a gull colony the gulls would persist in annoying it until it flew off. The most violent attack I saw was when a young bird over d V was molested by a Kestrel. With beating wings and amazing speed, again and again it dived down on the eagle which tried, with abrupt twists and wing beating, to avoid the little bird of prey's attack. It was only young specimens of White-tailed Eagle that roamed around the island.

Peregrine. *Falco peregrinus*

One pair bred in the southern area of d I. It was first seen July 1st when a ♂ flew screeching from a cliff side below us, continually giving its typical cry. Later both ♂ and ♀ arose screeching whenever we neared the spot. On July 28th the pair were seen at the same spot with 2 newly fledged young.

Distribution map III.

Gyr Falcon. *Falco rusticolus*

On July 8th a Gyr Falcon flew up from the highest mountain shoulder, on the west, 30—40 m from me. It was not seen again and was probably merely a stray bird.

Kestrel. *Falco tinnunculus*

A pair bred on the west side in the vicinity of Svarthellaren and on July 17th 2 newly fledged young were seen near the nesting site.

Distribution map III.

Willow Grouse. *Lagopus lagopus*

In all 13 pairs bred on the east coast, but probably additional pairs were overlooked since many of the birds rose up only when directly approached. Most pairs had 10 or more young, one had 15 to 20.

Despite Nord-Fugløy's northerly position there were no less than 3 pairs nesting at 100 or more metres' height. Surprisingly it was the pair breeding at 300 m that had the largest brood, quite the reverse of the situation with Ptarmigan. I had the impression that the young of the Willow Grouse, as opposed to those of the Ptarmigan, all survived the dangerous post-hatching period.

Distribution map III.

Ptarmigan. Lagopus mutus

Very common throughout the interior of the island excepting d V. Ptarmigan were often seen as low as heights of 150 m, and on July 30th a flock of about 30 were seen at 100 m on Håkjerringneset. The minimum breeding height, however, lay at roughly 250 m a.s.l. The largest observed flock, at least 100 birds, was seen at Rundkallen on July 30th.

Those Ptarmigan breeding at the lower levels had up to 10 young while at heights of 400 m upwards, it was rare to see Ptarmigan with more than 3—4 young each. At the end of July it was common for each pair to have only one or no young. Probably the very poor summer, with fog and rain on the high ground, killed most of the young.

Distribution map IV.

Arctic Skua. Stercorarius parasiticus

Bred only in d V, where 17 pairs in all were spread evenly over the drier, highlying areas. Of 34 birds 19 were of light colouring, the rest dark (56% light). This coincides with Brun's results in 1961 (Brun 1963), which is a very high percentage in comparison to the ratio on the Faroes where the light birds rarely make up more than 20% of a flock. The 17 pairs on Nord-Fugløy were comprised of 4 light, 2 dark and 11 mixed pairs.

The nests were usually placed quite dry and not, as on the Faroes, on damp ground with running or still water in the vicinity (Nørrevang 1960) and (Joensen 1963).

Distribution maps V and VI.

Lesser Black-backed Gull. Larus fuscus and *Common Gull. Larus canus*

Both species bred numerously in large colonies in d V and careful counts showed 114 pairs of Lesser Black-backed Gull and 462 pairs of Common Gull, but the quite high vegetation in parts can have enabled some to escape my notice, so the numbers can be approximated at 125 and 500 pairs respectively. The counts were made by lying in higher spots on the outskirts of the colonies and with the help of a pair of strong binoculars the counting of brooding birds could be done with great accuracy. During this the positions of nests were entered on a sketch-map. Besides the colonies in d V, there were 2 colonies of Common Gull, of about 75 and 25 pairs, in d IV.

Both species have multiplied amazingly since 1961 when Brun (1963) saw only 10—15 examples of Lesser Black-backed Gull whose behaviour did not suggest breeding, whilst Common Gull bred distributed along the whole coast and one colony of at least 30 frequented the plain (d V). In addition the other 3 gull species which bred on the island have also multiplied considerably since 1961.

Distribution maps V and VI.

Razorbill. Alca torda

Bred over most of d IV. The nests were placed in clefts or caves in the upper third of the bird-cliffs, which means that the breeding height varied from 200 to 600 m. As a rule several pairs of Razorbill nested alongside Guillemot or Puffin, or both, most often though with Guillemot only. Combinations of Razorbill plus Puffin and Guillemot plus Puffin were also seen several times. From Mykines on the Faroes, Nørrevang (1960 p. 13ff.) mentions a few examples of Razorbill breeding alongside Guillemot or Shag. Salomonsen (1950 p. 349ff.) mentions Greenlandic examples of Razorbill alongside other sea-birds, especially other alcid birds.

Distribution map VII.

Guillemot. Uria aalge

Widespread as breeding bird in d IV. Whilst in the Faroes Guillemots breed almost exclusively exposed on cliff ledges or on the top of isolated rock columns, this was far from always the case on Nord-Fugløy. In the upper third of the bird cliff the Guillemot had, as previously mentioned, often used nesting places otherwise typical of Razorbill. Lower down Guillemot often nested on ledges. The population was estimated at 15,000 pairs.

Distribution map VII.

Black Guillemot. Cepphus grylle

Numerous breeder in d IV but few and isolated in the other coastal districts. It was not possible to examine the entire west coast for breeding Black Guillemot but on a coastal stretch hardly 2 km in length in d IV, (indicated as lying between 2 black arrows on map VII), more than 100 Black Guillemot were counted waiting to feed their young. The population on this particular stretch was estimated accordingly at at least 60 pairs. The entire population is estimated as 150 pairs.

Two pairs breeding in d III did not, like the remainder of Black Guillemot, breed in coastal scree but in 2 caves at approximately 50 m a.s.l. Both pairs were seen flying to and from nests and we could hear the young cheeping. In the Faroes in 1962 I saw a nest on Mykines similarly placed but not quite so high up.

Distribution map VII.

Puffin. Fratercula arctica

Bred numerously in d IV whose boundaries were drawn in accordance with the Puffin's distribution. Breeding habits have been mentioned in the section on Razorbill, but the majority bred in holes in the ground on grassy slopes of the west side or in the many steep clefts, many of which contained enormous colonies. The number of breeding pairs is based on a series of counts of Puffins flying out to the fishing banks, and calculated to at least 500,000

pairs. In a later edition of DOTF will be found a separate article on these counts and calculations.

Distribution map VII.

Dipper. *Cinclus cinclus*

Only one pair bred on the island (d VI). The nest was placed in a little stream where it runs down a 15—20 m high old coastal slope only 100 from the houses. The large, almost globular nest was placed on top of a large stone and formed of an outer layer of moss and an inner of fine dry straws. The 2 young flew from the nest on June 29th.

Bluethroat. *Luscinia svecica*

These can be considered almost common, for no less than 13 pairs bred on the island. I paid special attention to this species and it is unlikely that there were further breeding pairs. The first fully-fledged young bird was seen in Laukvika (pair no. 13) on July 7th but the other young were first hatched on the following days. Adult birds were seen only through July, i. e. in the period the young were in the nests. Outside breeding periods the Bluethroat is timid and prefers a secluded existence, but during the weeks the young are fed the adults alight on top of willow bushes, higher vegetation and rocks and fearlessly scold any trespasser, occasionally even making a direct attack. Song continued until about the 5th July.

Whether the adult birds left the island directly after the young were fully-fledged is not clear, but no adults were seen after July 25th. The young were seen regularly up to our departure.

A noteworthy fact is that 12 female had the same colouration on breast and throat as the male. The areas were not as large nor colours so deep but the colours, blue, reddish brown, blue black and reddish brown, did change from the throat downwards as in the males. This strong colouration is not, as far as I know, usual. The normal female has fainter hints of colouration or, as the female in pair no. 3, merely a narrow U-shaped brown band on the breast.

Distribution map IX.

Sedge Warbler. *Acrocephalus schoenobaenus*

Breeding grounds were limited to the lower regions of d VI where 5 pairs bred. 4 of the pairs bred in the two areas of *Anthriscus silvestris* with isolated tufts of *Deschampsia caespitosa*. These are found around Gamvik and the valley north of Gamvik. The 5th pair bred in the willow scrub of Gamvik valley.

On June 29th a Sedge Warbler's nest was found in a patch of *Anthriscus silvestris* just behind the houses. The nest was hung by strong straws from a tuft of *Deschampsia caespitosa* and made of an outer layer of withered fern leaves, an inner of fine straws and finally lined with a few rather large

feathers. There were then no eggs, but on July 2nd the first and on the 7th the last of the 6 eggs were laid. The young (5) were fully fledged but had not yet flown the nest when we left on July 31st. The Sedge Warbler sang until July 5th after which song ceased quite abruptly.

Distribution map VII.

Tree Pipit. *Anthus trivialis*

Quite common in d VI but bred besides in district III, IX and X. It was difficult to determine how widespread it actually was as the Meadow Pipit also bred in the same 4 districts and it was thus necessary to distinguish between them very accurately each time. Identification was made on appearance, behaviour and song. On several occasions I had it at such close range that I could clearly see the short, bent hind claw. In contrast to the Meadow Pipit it landed nearly always in trees or high growth. The Tree Pipit was seen most frequently in d VI but was, in addition, clearly identified in the other districts mentioned. I would estimate that 10—15 pairs bred on the island. It has not previously been observed in the Troms district and is therefore definitely the most interesting of the newly-established species on Nord-Fugløy. The Tree Pipit is not shown on the distribution maps since I am not sure how large an area of the abovementioned districts it is spread over.

DISCUSSION.

The discrepancies between Brun's (1963) and my own results are of little importance considering that Brun stayed 6 as opposed to our 36 days on the island. Furthermore, Brun's visit was made mainly to make primary investigations of breeding alcid birds.

Even allowing for the influence of Brun's short observation period on his results (as he has himself pointed out, by letter, especially concerning gull totals) there is no doubt that both Lesser Black-backed Gull and Common Gull have increased enormously since 1961. There is also no doubt that Great Black-backed Gull, Herring Gull and Kittiwake have also increased considerably.

Doubtless some, maybe most, of the newly established species were breeding on the island already in 1961, but some have probably bred for the first time in 1962 or 1963. It is also possible that species such as Mallard, Golden Plover and Brambling, although not observed breeding have bred on the island in 1961 and previous years, but have since disappeared in the interval between our investigations.

Naturally only after long series of studies can one say anything definite on the development of birdlife on Nord-Fugløy, but at least the develop-

ments of the last year indicate expansion in number and variety.

There has previously been bird hunting and egg collecting on the island but this ceased a couple of years ago. The only bird still hunted is Willow Grouse and Ptarmigan and from Aksel Henriksen,

who sailed us out, I heard that he and others from Årviksand shot 233 birds in the 62—63 season. Most were Ptarmigan. I don't believe that a similar number of these birds could be shot in the 63—64 season without it being detrimental to the stock since so few young matured in 1963.

LITTERATUR

- BENUM, P., 1958: The Flora of Troms fylke. — Tromsø Mus. Skrifter vol. 6. 402 pp.
- BRUN, E., 1963: Ornithological features of Nord-Fugløy and Sør-Fugløy. — Astarte no. 22. 12 pp.
- CROWTHER, A. G. D., 1959: Ornithological results of the Cambridge Vannøy expedition 1958. — Astarte no. 17. 13 pp.
- FERDINAND, L., 1947: Studier af fuglelivet på Færøerne. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 41: 1—37.
- HOLT, E., 1948: Dyreliv på Karlsøy — eventyrlandet på 70° N. — Fauna 1: 92—98.
- JENKINS, D., 1953: A study of habitat selection of birds in northwest Vesterålen. — Sterna no. 9. 51 pp.
- JOENSEN, A. H., 1963: Ynglefuglene på Skúvoy, Færøerne, deres udbredelse og antal. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 57: 1—18.
- LACK, D., 1942: Ecological features of the bird faunas of some British small islands. — J. Anim. Ecol. 11: 9—36.
- LILJEBORG, W., 1851: Bidrag till Norra Rysslands och Norriges fauna, samlade under en vetenskaplig resa i dessa länder 1848. — K. Vet.-Akad. Handl. 1850: 233—341.
- LUND, H. M.-K., 1960: Wintering Birds near 70° north. — Astarte no. 19. 9 pp.
- NØRREVANG, A., 1950: Nogle ornithologiske iagttagelser fra Færøerne. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 44: 192—199.
- 1960: Søfuglenes udvælgelse af ynglebiotop på Mykines, Færøerne. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 54: 9—35.
- SALOMONSEN, F., 1950: Grønlands fugle (The Birds of Greenland). — Copenhagen.
- SOOT-RYEN, T., 1935: Ornithologiske iagttagelser på Måkeskjær i Troms fylke. — Norsk Orn. Tidsskr. Serie 4: 64—69.
- 1941: Egg- og dunvær i Troms fylke. — Tromsø Mus. Årsh. vol. 62 (1939) no. 1. 112 pp.
- SOUTHERN, H. N. & L. S. V. VENABLES, 1939: Habitat selection in a Lapland birch wood. — J. Anim. Ecol. 8: 114—119.
- SPARRE-SCHNEIDER, J., 1885: Nordfuglö, en zoologisk skisse. — Tromsø Mus. Aarsb. 1884: 17—37.
- TAYLOR, R. J. F., 1953: Notes on the birds of Finnmark. — Sterna no. 10. 36 pp.
- WILGOGHS, J. F., 1961: The White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla albicilla* (Linné) in Norway. Univ. Bergen Årb. 1961. Mat. Naturv. Serie, no. 12. 212 pp.
- WILLIAMSON, K., 1954: Beretning om nogle færøske ynglefugle. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 48: 139—149.
- WRIGHT, W. v. 1832: Anteckningar i Zoologi och Jagt, gjorde under en resa till den högre Norden 1832. Tidssk. för Jägare och Naturforsk. 1: 285—299.

Modtaget 5. maj 1964.

EMIL LÜTKEN, Kærlundsvej 25, Ålborg